

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ของชุมชน วัดธรรมปัญญาารามบางม่วง ตำบลบางช้าง อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม

รุ่งนภา เฟ่งรุ่งเรืองวงษ์¹ และ สุรมงคล ลิ้มเจริญศิริกุล¹

¹สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*roong001@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ของชุมชนวัดธรรมปัญญาารามบางม่วง 2) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ของชุมชนวัดธรรมปัญญาารามบางม่วง เป็นการวิจัยผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 135 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) สอบถามประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณวัดธรรมปัญญาารามบางม่วงจำนวน 50 คน 2) สอบถามนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างประเทศ จำนวน 50 คน 2) สันทนากลุ่มเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม และเจ้าอาวาสและภิกษุสามเณรวัดธรรมปัญญาารามบางม่วง จำนวน 35 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ของชุมชนวัดธรรมปัญญาารามบางม่วงพบว่า ยังขาดความพร้อมในระดับมากที่สุด คือด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก รองลงมา ด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมในชุมชน ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการส่งเสริมการตลาดและการจัดจำหน่ายทางการท่องเที่ยว ด้านการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และด้านการจัดการความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ของชุมชนวัดธรรมปัญญาารามบางม่วง ควรความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วัด และชุมชน หน่วยงานต่างๆควรสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว และส่งเสริมการจัดตั้งร้านค้าชุมชน วัดควรวางแผนปรับโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม และการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมเพื่อสอดแทรกความรู้และความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ชุมชนควรอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมที่เน้นความเป็นพุทธเกษตรอินทรีย์ การจัดทำสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และพัฒนารูปแบบจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนให้เป็นเอกลักษณ์

คำสำคัญ: ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ วัดธรรมปัญญาารามบางม่วง ตำบลบางช้าง อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม

The Development of an Organic Agriculture Buddhist-cultural Tourism Sites of Thammapanyaram Bangmuang Temple Community, Bangchang Sub-district, Samphran District, Nakhon Pathom Province.

Rungnapa Pengrungruangwong^{1*} and Suramongkol Limchareonsirikul¹

¹Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Pathom Rajabhat University

*roong001@hotmail.com

Abstract

This research aims to 1) study problems and obstacles the development of an organic agriculture buddhist-cultural tourism sites of Thammapanyaram Bangmuang Temple community, 2) recommend for the development of an organic agriculture buddhist-cultural tourism sites of Thammapanyaram Bangmuang Temple community. It is a mix of quantitative and qualitative research. The sample group of 135 people was divided into 3 groups, 1) Inquiring 50 people living in the Thammapanyaram Bangmuang Temple area, 2) inquiring about 50 Thai and foreign tourists, 3) Discussing groups of specific stakeholders is the Provincial Cultural Office of Nakhon Pathom, Nakhon Pathom Provincial Tourism and Sports Office, and 35 monks and novices. The data were analyzed by distributing frequency, percentage, mean and content analysis.

The results of the study were as follows: 1) development of an organic agriculture buddhist-cultural tourism sites of Thammapanyaram Bangmuang Temple community found that Lack of readiness at the highest level are physical infrastructure and facilities, follow by tourism resources and community environment, management of cultural tourism of the community, community participation and support from relevant agencies, marketing promotion and tourism distribution, service related to tourism, value and attractiveness in tourist attractions, benefits received from cultural tourism, community products and cultural identity and knowledge management for tourists and people in the community, 2) Recommendations for the development of an organic agriculture buddhist-cultural tourism attraction of Thammapanyaram Bangmuang Temple community should be cooperation from relevant agencies, temples and communities. The agencies should provide budget and personnel support for cultural tourism promotion, public relations to tourists and promote the establishment of community shops. Temples should plan to adjust the tourism infrastructure in terms of facilities, optimizing the environment and cultural activities to insert knowledge and entertainment for tourists. The community should preserve the traditional culture that emphasizes organic agriculture buddhist-cultural. Creating products that are the identity of the community and develop a unique community-based cultural tourism management model.

Keywords: Problem and Obstacle of an Organic Agriculture Buddhist-cultural Tourism Sites, The Development of an Organic Agriculture Buddhist-cultural Tourism Sites, Thammapanyaram Bangmuang Temple, Bang Chang Subdistrict, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province.

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในแง่เศรษฐกิจชุมชนแบบยั่งยืน ก่อให้เกิดรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศซึ่งจะช่วยสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่จะก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังชุมชนต่างๆ ซึ่งนำมาสู่การจ้างงานและการสร้างอาชีพ ในแง่ของทางสังคม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะทำให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ให้ดีขึ้น รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ นักท่องเที่ยวได้นำความรู้และประสบการณ์การเดินทางมาปรับใช้ในการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นอันเป็นการเปิดโลกทัศน์แปลกใหม่ๆ ปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกำลังเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั่วโลกและต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ ประการแรกของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นศึกษาอารยธรรม วิถีชีวิต ภาษา และความคิดความเชื่อของชุมชนที่ไปเยือน แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมและเป็นที่น่าสนใจในปัจจุบันก็คือ การท่องเที่ยวทางศาสนา ได้แก่ วัด ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่มีมานานแล้ว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงได้มีนโยบายขับเคลื่อนบูรณาการท่องเที่ยว 4.0 ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยนำระบบดิจิทัลมาปรับใช้เพื่อบริหารจัดการเชื่อมโยงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เตรียมพร้อมรับมือสถานการณ์ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นในอนาคตอย่างมีศักยภาพ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาประจำจังหวัดต่างๆ ได้เตรียมแผนรองรับการเติบโตของสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของรัฐบาลที่มุ่งยกระดับการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวของทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก [1]

วัดธรรมปัญญาารามบางม่วง (เฮงเส็งยี่) ตำบลบางช้าง อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม วัดแรกและวัดเดียวในจังหวัดนครปฐมที่เป็นนิยามหายาน ดั้งเดิมเป็นโรงเจที่เก่าแก่คู่กับแม่น้ำท่าจีนไม่น้อยกว่า 150 ปี ชื่อว่า “เฮงเส็งตั้ว” เป็นที่ชาวบ้านรู้จักกันในนามโรงเจบางม่วง เป็นวัดที่มีความเชื่อที่แปลกและเรื่องราวความเป็นมาไม่เหมือนกับวัดโดยทั่วไป เนื่องจากเป็นวัดไทยนับถือพุทธแต่มีกลิ่นอายความเป็นจีนเข้ามาสอดแทรก รวมทั้งโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ได้แก่ พระแม่กวนอิมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีความยาว 21 เมตร หล่อด้วยทองเหลือง ปัจจุบันชุมชนให้ความสำคัญกับเกษตรอินทรีย์ สนใจการดูแลสุขภาพมากขึ้น หันมาดำเนินการเกษตรอินทรีย์ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการใช้ปุ๋ยเคมีและช่วยพัฒนาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ถูกทำลายจากการใช้สารเคมีส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลของธาตุอาหารในดิน เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในวัดแห่งนี้ นอกจากจะได้ความรู้แล้วยังได้มุมมองวิถีการผลิตของเกษตรปลอดภัยใหม่ๆ ที่ไม่ซ้ำกับวัดใดในประเทศไทย เจ้าอาวาสวัดธรรมปัญญาารามบางม่วงมองเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธและต้องการสนับสนุนการเกษตรอินทรีย์แก่ชาวชุมชน เนื่องจากชาวชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก นิยมปลูกผักและผลไม้ที่ปราศจากสารเคมี วัดจึงจัดสรรบริเวณภายในวัดให้เป็นแหล่งจำหน่ายพืชพรรณทางเกษตรอินทรีย์ ดังนั้นหากทุกฝ่ายร่วมมือกันพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางวัฒนธรรมเชิงพุทธผนวกกับการทำการเกษตรอินทรีย์ได้สามารถลดอัตราการใช้สารเคมีเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดีของชุมชน และยังเป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ช่วยสร้างความมั่นคงในการทำการเกษตร อนุรักษ์และฟื้นฟูวิถีชีวิตของชุมชนเกษตรกรรม วัดจึงได้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนเพื่อขอความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าว [2] แต่ปัญหาที่พบก็คือ ขาดข้อมูลการ

จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธเกษตรอินทรีย์ในแต่ละด้านที่จะช่วยให้แนวทางการดำเนินงานเป็นไปได้อย่างถูกต้องและยั่งยืน เนื่องจากวัดแห่งนี้ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก มีแค่คนในพื้นที่ของจังหวัดนครปฐมเท่านั้นที่รู้จักคุ้นเคย [3] หากชาวชุมชนวัดธรรมปัญญารามบางม่วงมีความตั้งใจที่จะพัฒนาวัดและชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ให้มีศักยภาพและความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติ จะต้องมีการรวมตัวกันของคนในชุมชนในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางพุทธเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ การปลูกพืชผักพื้นเมืองที่ปราศจากสารเคมี ผลิตสินค้าของที่ระลึกต่างๆ ที่มีอัตลักษณ์และความโดดเด่นเฉพาะถิ่น เพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้จะเสริมสร้างอาชีพเสริมให้แก่ชุมชนได้อีกทางหนึ่งแล้วยังสร้างรายได้นำไปสู่เศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง [4] ทั้งนี้การดำเนินการจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ และชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี ที่สนใจศึกษาดูงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มและความพร้อมของการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีประวัติศาสตร์น่าสนใจและมีความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไปยังกับชุมชนอื่นได้ ในการวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เกิดความน่าสนใจและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของชุมชนเกษตรอินทรีย์

2. วิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง สุ่มแบบเจาะจง จำนวน 135 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) สอบถามประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณวัดธรรมปัญญารามบางม่วง จำนวน 50 คน 2) สอบถามนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างประเทศ จำนวน 50 คน 2) สันทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม และเจ้าอาวาสและภิกษุสามเณรวัดธรรมปัญญารามบางม่วง จำนวน 35 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สัญชาติ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ ภูมิภคณา สถานภาพ ระยะเวลาการพักอาศัย ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่พบจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วยโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมในชุมชน ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ด้านการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการส่งเสริมการตลาดและการจัดจำหน่ายทางการท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านคุณค่าและสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว และด้านการจัดการความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนา จากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในชุมชน จำนวน 50 คน และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ จำนวน 50 คน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ ตอนที่ 2 แบบบันทึกสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และกำหนดแนวทางการพัฒนา ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่มจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ บุคลากรสำนักงาน

วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม จำนวน 15 คน บุคลากรของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม จำนวน 10 คน เจ้าอาวาสและภิกษุสามเณร วัดธรรมปัญญารามบางม่วง จำนวน 10 รูป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทบทวนเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิด สร้างเครื่องมือที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้ชัดเจนก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แบ่งข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบปลายปิด โดยใช้ความถี่ คำร้อยละ

ส่วนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมในชุมชน ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ด้านการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการส่งเสริมการตลาดและการจัดจำหน่ายทางการท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านคุณค่าและสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวและด้านการจัดการความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยใช้ความถี่และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

3. ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44.6 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.2 สัญชาติเป็นคนสัญชาติไทย คิดเป็นร้อยละ 100.0 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47.4 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.5 อาชีพส่วนใหญ่รับราชการและรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 32.6 ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอำเภออื่นๆ ในจังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 43.0 สถานภาพส่วนใหญ่ โสด คิดเป็นร้อยละ 57.0 ระยะเวลาการพักอาศัย ส่วนใหญ่ไม่พักอาศัยในอำเภอสามปราชญ์ คิดเป็นร้อยละ 50.4 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.1 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 48.1 ปัญหาที่พบจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่วนใหญ่พบเจอปัญหาด้านการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 22.2 ตามลำดับ

2) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ของชุมชนวัดธรรมปัญญารามบางม่วงพบว่า ความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากระดับมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมในชุมชน ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการส่งเสริมการตลาดและการจัดจำหน่ายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และด้านการจัดการความรู้แก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ของชุมชนวัดธรรมปัญญารามบางม่วง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

3.3.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควรมีร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาดถูกหลักอนามัย รองลงมา ควรมีระบบโทรคมนาคมที่มีเส้นทางเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆได้อย่างสะดวก ควรมีที่พักโฮมสเตย์ชุมชน ที่เหมาะสมกับการพักผ่อนและเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว ควรมีระบบไฟฟ้า น้ำประปาและอินเทอร์เน็ตอย่างครบครัน ควรมีการรักษาความปลอดภัย (โดยเจ้าหน้าที่และกล้องวงจรปิด) อย่างเคร่งครัด ควรมีห้องน้ำสาธารณะ ภาชนะรองรับขยะและที่นั่งสาธารณะอย่างเพียงพอ ควรมีลานจอดรถ ป้ายบอกทางถนนและเส้นทางที่เข้าถึงได้ง่ายและสะดวกตามลำดับ

3.3.2 ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมในชุมชน โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมและทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ควรรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตเพื่อสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ควรมีนโยบายและแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างชัดเจน ควรรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเกี่ยวกับทุนทางสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อคงไว้ให้อยู่กับชุมชนตลอดไปตามลำดับ

3.3.3 ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควรจัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในชุมชน รองลงมา ควรริเริ่มและพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคนในชุมชน เพื่อชุมชน และเป็นของชุมชน ควรกำหนดประเภท จำนวน และที่มาของนักท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อรองรับให้เหมาะสมกับสถานที่ท่องเที่ยว ควรจัดสรรรายได้หรือประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวและจัดหาแหล่งเงินทุนหรืองบประมาณดำเนินการจัดการท่องเที่ยว ควรวางแผนและวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการท่องเที่ยวในชุมชน โดยทำเวทีประชาพิจารณ์ ควรดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนและการต้อนรับนักท่องเที่ยวโดยคนในชุมชน ควรประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนตามลำดับ

3.3.4 ด้านการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรให้บริการข้อมูล ได้แก่ แผ่นพับ ป้าย แผนที่ คู่มือ สื่อออนไลน์ เว็บไซต์ เป็นต้น รองลงมา ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูล เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลและมีคฤศก์ตามลำดับ

3.3.5 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ควรส่งเสริมการพัฒนาและอบรมบุคลากรให้ดำเนินการท่องเที่ยวด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ควรสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากองค์กรปกครองท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ควรประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการท่องเที่ยวกับชุมชนใกล้เคียงและต่างจังหวัด ควรปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวแก่ทุกฝ่ายโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของชุมชน ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล และการรับผลประโยชน์ จากการท่องเที่ยวในชุมชนตามลำดับ

3.3.6 ด้านการส่งเสริมการตลาดและการจัดจำหน่ายทางการท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควรจัดทำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวและการแสดงของชุมชน รองลงมา ควรใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ เพื่อให้ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลของชุมชนที่ครบถ้วนถูกต้องและเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดทำโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนด้วยราคาพิเศษและมีช่องทางจำหน่ายที่หลากหลาย ควรกำหนดราคาของสินค้าและบริการชัดเจนและเป็นธรรมแก่นักท่องเที่ยว ตามลำดับ

3.3.7 ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนดั้งเดิมที่มีลักษณะโดดเด่นและมีอัตลักษณ์ของ

ชุมชน รองลงมา ควรแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมการท่องเที่ยวระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนอื่น ควรมีสินค้าบริการที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ บอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน ควรสร้างรายได้โดยใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ชุมชน ควรสร้างพื้นที่สาธารณะใช้เป็นเวทีของประชาชนชาวบ้านในการผลิตคิดค้นสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ประจำชุมชนตามลำดับ

3.3.8 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ชุมชนควรได้รับความเจริญก้าวหน้าและมีการกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชนเพิ่มขึ้น รองลงมา ชุมชนควรมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนสู่สาธารณะ ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้จินตนาการในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในการท่องเที่ยว ชุมชนควรมีกลไกการดำเนินการท่องเที่ยว เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและได้เรียนรู้ประสบการณ์โดยตรง นักท่องเที่ยวควรมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับคนในชุมชน ควรสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีรายได้และอาชีพจากการผลิตคิดค้นนวัตกรรมทางการท่องเที่ยวตามลำดับ

3.3.9 ด้านคุณค่าและสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควรเผยแพร่งานศิลปหัตถกรรม (ได้แก่ การทอผ้า การจักสาน อาหารพื้นถิ่น วัฒนธรรมการกิน การแสดงและการละเล่น) แสดงถึงลักษณะเฉพาะของชุมชน รองลงมา ควรรักษาสภาพแวดล้อมในระบบนิเวศชุมชนเพื่อสืบทอดประเพณีและความเชื่อ ควรสร้างบรรยากาศในชุมชนและความสัมพันธ์ทางสังคม (ระหว่างนักท่องเที่ยว คนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) โดยมีการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชุมชนตามลำดับ

3.3.10 ด้านการจัดการความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควรแลกเปลี่ยน ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย รองลงมา ควรประยุกต์ใช้องค์ความรู้ การใช้ประโยชน์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรจัดเก็บองค์ความรู้ การพัฒนาฐานข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ ควรค้นหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาต่อยอดและเชิงพาณิชย์ตามลำดับ

อภิปรายผล ดังนี้

1) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวของวัดธรรมปัญญาารามบางม่วง ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alisa Vohankla [5] เรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชนผู้ไทย ตำบลบึงเลิศ อำเภอมะขาม จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า เส้นทางที่เข้าถึงจากอำเภอมะขามมายังอำเภอนาทองมีสภาพดี ช่องทางการจราจรสวนทางกันสะดวก แต่จากอำเภอนาทองมายังอำเภอมะขามพบว่ามีสภาพถนนบางช่วงสภาพขรุขระ และถนนค่อนข้างแคบและจากอำเภอมะขามมายังชุมชนสภาพถนนเล็กมากรถสวนทางกันลำบากต้องใช้ความระมัดระวังและบางช่วงถนนมีสภาพขรุขระ และไม่มีระบบขนส่งสาธารณะเข้าสู่ชุมชน ป้ายบอกทาง ไม่มีป้ายบอกทางว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน ป้ายบอกทางอำเภอมะขามและชุมชนผู้ไทยบึงเลิศมีขนาดเล็กไม่เป็นที่สังเกตข้อความภาษาไทยไม่มีภาษาอังกฤษกำกับ ที่จอดรถ ชุมชนไม่มีสถานที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวสามารถจอดรถตามถนนและที่ว่างสาธารณะของชุมชน ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ในชุมชนมีร้านจำหน่ายของที่ระลึกของชาวบ้านที่มีลักษณะเป็นเจ้าของส่วนตัวจำนวน 1 ร้าน แต่ยังไม่มียุคกลางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นสาธารณะรวมกันในชุมชน มีคฤหาสน์ ยังไม่มีคฤหาสน์ชุมชน ที่ผ่านมาจากชุมชนให้ผู้ใช้หรือบุคคลที่ได้รับการยอมรับทางสังคม เช่น ผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรีเป็นผู้บรรยาย นำชมและนำในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน ทั้งนี้ เนื่องจาก วัดธรรมปัญญาารามบางม่วง ยังไม่ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ทำให้ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากทางภาครัฐและเอกชนเท่าที่ควร ทำให้ไม่มี

งบประมาณในการดูแลพัฒนาวัด ไม่มีป้ายบอกทางอย่างละเอียดทำให้ยากต่อการเดินทางไปท่องเที่ยว สถานที่จอดรถของทางวัดมีไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มทัวร์ขนาดใหญ่ ด้านมัคคุเทศก์ มีเพียงคนในชุมชนซึ่งไม่มีความรู้ทางด้านภาษาทำให้ไม่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ดีเท่าที่ควร ยังคงมีหลายด้านที่ยังเป็นปัญหาที่ทางวัดควรได้รับความช่วยเหลือและเร่งปรับปรุง

2) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพุทธเกษตรอินทรีย์ ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kunaporn Chuenwiset [6] เรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ทำให้ความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอไชยาของประชาชนแตกต่างกันทุกด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ควรมีการจัดระเบียบสถานที่จำหน่ายสินค้า ควรเผยแพร่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ได้เก็บรวบรวมไว้ ควรให้ทั้งภาครัฐและประชาชนร่วมกันจัดการทรัพยากรของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป และควรที่จะจัดระเบียบสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยว เช่น จัดสถานที่จอดรถให้เหมาะสม เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดธรรมปัญญาารามบางม่วง มีข้อเสนอแนะด้านการจัดจำหน่ายสินค้า การจัดสถานที่ในการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชนให้เหมาะสม ด้านการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ให้กับนักท่องเที่ยวและบุคคลที่สนใจ ทั้งด้านการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านความรู้ ความคิดและด้านวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และที่เป็นสิ่งสำคัญคือ สถานที่จอดรถ ควรจัดให้เพียงพอ และเหมาะสม รายละเอียด สามารถอภิปรายจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Prapatchai Chainork [7] เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า สิ่งบริการขั้นพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ด้านที่พัก ร้านอาหารสถานเริงรมย์ต่างๆ โรงพยาบาล ปรชณีย์ สถานีตำรวจ สถานบริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ระบบคมนาคมขนส่งสวัสดิการด้านการรักษาความปลอดภัยส่วนใหญ่มี เพียงพอแก่การรองรับนักท่องเที่ยว ระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมของบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีเพียงพอแก่ความต้องการของนักท่องเที่ยว ด้านเส้นทางการเดินทางส่วนใหญ่ปลอดภัย ไม่มีปัญหา ปัญหาด้านที่พักราคาที่พักที่ควรมีความเหมาะสม ด้านร้านอาหาร ควรจะคำนึงถึงคุณภาพ ความสะอาด ถูกสุขลักษณะและราคาที่เหมาะสม ไม่แพงจนเกินไป ความสะอาดบริเวณที่พัก มีบริการที่จอดรถให้เพียงพอ และควรจะมีเวรยามดูแลรักษาด้านร้านจำหน่ายของที่ระลึก สินค้าบางอย่างเมื่อซื้อแล้วไม่สามารถทำการขนย้ายได้ และบางอย่างมีราคาสูงเกินไป ด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ในด้านความสะอาดและความปลอดภัยของการใช้ห้องน้ำสาธารณะตามแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นปัญหา เช่น เส้นทางบางเส้นทางชำรุด เป็นหลุมเป็นบ่อ การปรับปรุงถนนใหม่ และถนนมีหลุมทางค่อนข้างแคบ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมเป็นคนในพื้นที่เพราะยังไม่ค่อยเป็นที่นิยมแพร่หลายในการท่องเที่ยวและมักถูกมองข้ามจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ควรเยี่ยมชม ทั้งนี้ เนื่องจาก ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ของวัดธรรมปัญญาารามบางม่วง มีร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาด ถูกหลักอนามัย มีระบบโทรคมนาคมที่มีเส้นทางเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆได้อย่างสะดวกเพราะมีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงหลายแห่ง มีระบบไฟฟ้า น้ำประปา แต่อินเทอร์เน็ตมีสัญญาณไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่มีแต่บริเวณร้านกาแฟเท่านั้นที่พอจะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ มีการรักษาความปลอดภัยที่ดีและค่อนข้างทั่วถึง และมีลานจอดรถที่เพียงพอแต่สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมและไม่สะดวกเท่าที่ควร

2.1.2 ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Orakanya Inthawong [8] เรื่องการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เวียงกุมกาม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เวียงกุมกามเป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งเรื่องประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับความสนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นสถานที่ที่มีร่องรอยอารยธรรมที่เก่าแก่และมีความเป็นมาอย่างยาวนานกว่า 700 ปี ทำให้คนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่รวมทั้งนักท่องเที่ยวต่างจังหวัดให้ความสนใจและช่วยกันปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเวียงกุมกามอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้ เนื่องจากด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมในชุมชน มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีอย่างต่อเนื่อง มีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต เพื่อสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น มีการรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเกี่ยวกับทุนทางสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คงไว้ให้อยู่กับชุมชนตลอดไป

2.1.3 ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maneekan Kheawrat [9] เรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นเส้นทางการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาอำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านฝาง มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการจัดสรรรายได้จากการขายของที่ระลึกและส่วนหนึ่งของเงินบริจาคมาจัดตั้งเป็นกองทุนช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก และยังมีโครงการให้ประชาชนในพื้นที่หารายได้เสริมโดยใช้พื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวบ้านฝางเป็นสถานที่ขายของ ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจาก ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน มีจัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในชุมชน ทางวัดได้จัดตั้งกลุ่มร่วมกับบ้านหัวอ่าวเพื่อร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควบคู่เกษตรอินทรีย์ ริเริ่มและพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคนในชุมชน เพื่อชุมชน และเป็นของชุมชน มีจัดสรรรายได้หรือประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวและจัดหาแหล่งเงินทุนหรืองบประมาณดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้การช่วยเหลือแก่ชาวบ้านที่ขาดแคลนด้านทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพ มีดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนและการต้อนรับนักท่องเที่ยวโดยคนในชุมชน มีประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยได้จัดตั้งโครงการเกษตรอินทรีย์วิถีพุทธ [11]

2.1.4 ด้านการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alisa Vohankla [5] ผลการศึกษาพบว่า ชาวชุมชนผู้ไทยยึดหลักความเรียบง่ายในการใช้ชีวิต ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงแต่ให้ความสำคัญในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าจะเป็นชุมชนเล็กๆไม่ได้มีความเลิศหรูแต่ให้บริการด้วยความจริงใจ มีแผนพับเป็นคู่มือในการท่องเที่ยวในชุมชนบอกถึงความเป็นมาและสิ่งที่โดดเด่นในชุมชน และมีการจัดมัคคุเทศก์นำทางในการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ ทั้งนี้ เนื่องจากด้านการบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีการให้บริการข้อมูล ได้แก่ แผนพับ ป้าย แผนที่ คู่มือ สื่อออนไลน์ ทางวัดจะมีแผนพับเกี่ยวกับรายละเอียดของวัดความเป็นมาและสิ่งสำคัญคือเจ้าแม่กวนอิมปางเสวยสุขของคิใหญ่ และมีการประชาสัมพันธ์มีแผนที่ในเว็บไซต์ มีการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูล เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลและมัคคุเทศก์ โดยทางวัดมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ ส่วนมากก็จะเป็นชาวบ้านคนในพื้นที่

2.1.5 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alisa Vohankla [5] ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวที่ผ่านมาเป็นการนำของหน่วยงาน ยังไม่มีแผนการดำเนินการท่องเที่ยวที่ชัดเจน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมาก คนชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว การบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีความเข้มแข็งสามารถจัดการการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง การอนุรักษ์ปกป้องและส่งเสริมด้านวัฒนธรรมผู้ไทยให้คงอยู่ด้วยการเร่งสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้รักและภูมิใจในชาติพันธุ์ผู้ไทย รวมถึงมีการรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมที่มีคุณค่าให้คงอยู่สืบไป แต่สิ่งที่เป็นปัญหาคือไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆทั้งทางภาครัฐและเอกชน จึงไม่มีงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้เท่าที่ควร ทั้งๆที่คนในชุมชนมีความสามารถ ทั้งนี้ เนื่องจากด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนงบประมาณ

การท่องเที่ยวจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง แต่มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการท่องเที่ยวกับชุมชนใกล้เคียงและต่างจังหวัด การปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวแก่ทุกฝ่ายโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของชุมชน รวมทั้งให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล และการรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในชุมชน

2.1.6 ด้านการส่งเสริมการตลาดและการจัดจำหน่ายทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kunaporn Chuenwiset [6] ผลการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอไชยา มีการประชาสัมพันธ์แบบบอกต่อ และมีการจัดทำป้ายประกาศ รวมทั้งยังมีทีมงานคอยประชาสัมพันธ์ภายในเว็บไซต์ แต่ก็ยังมีน้อยซึ่งถือว่ายังไม่มากพอที่จะทำให้การท่องเที่ยวได้รับความสนใจมากขึ้น มีการนำเอาพืชที่ได้จากธรรมชาติมาใช้ในการทำบรรจุภัณฑ์ในการใส่ของที่ระลึก และอาหารพื้นบ้าน ซึ่งหาได้จากพื้นที่อื่นๆ ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย ส่วนเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวก็ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเพราะประชาชนในพื้นที่ที่จัดกิจกรรมมีความเป็นกันเอง ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านการส่งเสริมการตลาดและการจัดจำหน่ายทางการท่องเที่ยว มีใช้สื่อประชาสัมพันธ์ แต่สื่อที่นิยมใช้คือการบอกปากต่อปากเป็นส่วนใหญ่ การประชาสัมพันธ์ทางด้านสื่อออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์ รวมทั้งป้ายติดประกาศยังมีน้อย มีการจัดทำโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนด้วยราคาพิเศษและมีช่องทางจำหน่าย มีกำหนดราคาของสินค้าและบริการชัดเจนและเป็นธรรมแก่นักท่องเที่ยว ราคาสินค้าถือเป็นปัจจัยสำคัญทางการจัดการท่องเที่ยว

2.1.7 ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jirat Apiwittipakorn [10] เรื่องการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านโนน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านโนนมีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่น ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้านทั้งสิ้น จำพวกเครื่องจักรสาน ผ้าทอมือ รวมทั้งขนมประจำถิ่น ถือเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้เป็นอย่างดี เอกลักษณ์ที่สำคัญของชาวบ้านโนน คือจะรักษาขนบธรรมเนียมแบบโบราณ ทั้งในด้านอาหารการกิน ด้านการใช้ชีวิต แบบเรียบง่ายประหยัดอดออม ทั้งนี้ เนื่องจาก ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนดั้งเดิมที่มีลักษณะโดดเด่นและมีอัตลักษณ์ของชุมชน มีสินค้าบริการที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ บอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน สามารถสร้างรายได้โดยใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ชุมชน

2.1.8 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kunaporn Chuenwiset [6] พบว่า การได้รับประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น โดยภาพรวม พบว่ามีความคิดเห็นว่าการจัดการ มีความภาคภูมิใจ ที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน เช่น ชุมชนเป็นที่รู้จักของสังคมและรวมไปถึงนานาชาติที่ได้เดินทางมาเยี่ยมชม ชุมชนท้องถิ่นได้รับความเจริญก้าวหน้า เช่น เส้นทางคมนาคม ความสะดวกในเรื่องไฟฟ้า ประปา มีการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น ทำให้มีรายได้สู่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น และการสร้างอาชีพแก่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชน การจำหน่ายสินค้าที่ระลึก อาหาร เครื่องดื่ม ทั้งนี้ เนื่องจากด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนมีได้รับความเจริญก้าวหน้าและมีการกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชนเพิ่มขึ้น ชุมชนมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนสู่สาธารณะ นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและได้เรียนรู้ประสบการณ์โดยตรง และนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับคนในชุมชน [12]

2.1.9 ด้านคุณค่าและสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Prapatthai Chainork [7] ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสถานที่สำคัญต่างๆทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่ เช่น พระธาตุศรีสองรัก วัดป่าเนรมิตวิปัสสนา วัดโพธิ์ชัย และพิพิธภัณฑสถาน มีวัฒนธรรม และประเพณีบางอย่างที่ได้มีปฏิบัติสืบต่อกัน เช่น ประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ ประเพณีบุญหลวง ประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัว และงานประเพณีแห่ผีตาโขน เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากด้านคุณค่าและสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว มีการเผยแพร่งานศิลปหัตถกรรม ได้แก่ การทอผ้า การจักสาน อาหารพื้นถิ่น

วัฒนธรรมการกิน การแสดงและการละเล่น เป็นต้น แสดงถึงลักษณะเฉพาะของชุมชน มีการรักษาสภาพแวดล้อมในระบบนิเวศชุมชนเพื่อสืบทอดประเพณีและความเชื่อ ร่วมทั้งสร้างบรรยากาศในชุมชนและความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักท่องเที่ยว คนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชุมชน [13]

2.1.10 ด้านการจัดการความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Orakanya Inthawong [8] ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวเวียงจันทน์ มีการจัดการองค์ความรู้เป็นระบบ โดยมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการสื่อสาร การทำกิจกรรมร่วมกัน และยังเผยแพร่ไปยังนักท่องเที่ยวด้วย ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพส่วนตัวได้อีกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากด้านการจัดการความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน มีการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ การใช้ประโยชน์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งค้นหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและเชิงพาณิชย์

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการจัดการด้านสถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งด้านสภาพแวดล้อม ด้านความสวยงามอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และชุมชน ควรร่วมมือกันเป็นเครือข่ายในการพัฒนาแผนและโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรม แต่ที่สำคัญที่สุดคือชุมชนเองควรที่จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณในการทำนุบำรุงสถานที่ท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวให้ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่จะไปเยือนเพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าทางด้านประสบการณ์ที่จะได้รับเมื่อเดินทางไปถึงสถานที่จริง ทั้งนี้ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐมควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เป็นต้น ชุมชนมีการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์เพื่อเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจมากขึ้น การแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมควรพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อชุมชนด้วยการเสริมทักษะเตรียมความพร้อมที่จะเข้าร่วมพัฒนาและปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรม คนในชุมชนควรให้ความเอาใจใส่ รักษาและหวงแหนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง ร่วมกันพูดคุยเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับภาครัฐหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยไม่ปล่อยให้เป็นที่ของผู้อื่นหรือกลุ่มคนใดกลุ่มคนใด เพราะคนในชุมชนถือเป็นรากฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรมจะทำให้ต่อยอดและขยายผลไปสู่บุคคลภายนอกได้ วัตถุประสงค์กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวและปรับโครงสร้างพื้นฐานให้พร้อมรองรับกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ มีการบริการจัดรถนำเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ บริเวณใกล้เคียง และมีสถานที่จอดรถที่เพียงพอและเหมาะสม เป็นต้น เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยที่สำคัญและมีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรสำรวจความต้องการและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป รวมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควบคู่ไปด้วย ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต

4. เอกสารอ้างอิง

- [1] Ministry of Tourism and Sports. (6 April 2018). *20-year strategic plan on culture according to the strategic direction framework*. National 20-year term. <http://www.nesdb.go.th>.
- [2] Abbot of Wat Thammanyaram Bang Muang. (June 9, 2021). *Problems, obstacles and guidelines for the development of Wat Thammpanyaram. Bang Muang*. Interview.
- [3] The Sound of Dharma magazine from Mahayana. (May 5, 2018). *History of Wat Thammanyaram, Bang Muang, Nakhon Pathom Province*. <http://www.mahayan.com>.
- [4] People of Wat Thamma Panya Ram Bang Muang community. (June 5, 2018). *Problems, obstacles and guidelines for the development of Wat Thammpanyaram. Bang Muang*. Interview.
- [5] Alisa Vohankla. (2013). *Guidelines for Creative Cultural Tourism Management Based on Sufficiency Economy Philosophy. A case study of Phu Thai Community, Bung Lert Sub-district, Moei Wadi District, Roi Et Province*. [Master's thesis Graduate School of Tourism Management]. Khon Kaen University. (In Thai)
- [6] Kunaporn Chuenwiset. (2012). *Management of Cultural Tourism According to Public Opinions in Chaiya District, Surat Thani Province*. [Master's thesis Business Administration graduate school]. Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- [7] Prapatchai Chainork. (2010). *Guidelines for Cultural Tourism Development: A Case Study of Ban Dan Sai, Dan Sai District, Loei Province*. [Master's Thesis Development Strategy Branch Faculty of Humanities and Social Sciences]. Loei Rajabhat University. (In Thai)
- [8] Orakanya Inthawong. (2014). *Management of increasing learning efficiency and cultural tourism in Wiang Kum Kam Chiang Mai Province*. [Master's Thesis in Arts and Culture Management]. Chiang Mai University. (In Thai)
- [9] Maneekan Kheawrat. (2010). *Guidelines for the development of cultural attractions as a tourism route by taking part in community participation: a case study of Ban Phue District Udon Thani Province*. [Independent study, Master of Business Administration]. Khon Kaen University. (In Thai)
- [10] Jirat Apiwitthipakorn. (2015). *Ban Phon Cultural Tourism Resource Management, Kham Muang District, Kalasin Province*. [Master's thesis Tourism and Hotel Management Branch]. Mahasarakham University. (In Thai)
- [11] Heinaaho M. and others. (2008.). *Berry yields of two Finnish sea buckthorn cultivars under organic farming methods*. Joensuu. Game and Fisheries Research, Yliopistonkatu 6, FIN-80100 Joensuu, Finland.
- [12] Mitz, Robyn. (2006). *A Community Perspective on Tourism Development*. Canada : Royal Roads University Canada.
- [13] Marie, G. D.. (2003). *Heritage Tourism and Identity in German Texas*. Haward : Haward University.